

LAG- OCH EKONOMIUTSKOTTETS BETÄNKANDE nr
24/1980-81 med anledning av ltl Inger Sa-
gulins m.fl.hemställningsmotion till land-
skapsstyrelsen om utredning beträffande möj-
ligheterna att i anslutning till bostads-
och tilläggslån bevilja landskapsgaranti för
primärlån.

Landstinget har inbegärt lag- och ekonomiutskottets utlåtande över nämnda motion. Utskottet, som har hört projektingenjören Alvar Dahl och t.f. bostads-
låneinspektören Antonio Johans samt diplomekonomen Ben-Erik Alm från Alands-
banken Ab, får härmed värdsamt anföra följande.

Utskottet har erfarit att bostadslån ur landskapets medel i några få fall
varje år inte kunnat beviljas på grund av att lånesökanden inte erhållit
primärlån i bank. Av 1981 års ansökningar om lån för uppförande av egnahems-
hus beviljades 65 medan 2 bordlades för att primärlånet inte tillsvidare
hade beviljats. 4 ansökningar avslogs av andra orsaker. Härtill kommer att
ansökan om bostadslån förmodligen i några fall aldrig lämnas in på grund
av att primärlån inte erhållits. Möjligheterna att erhålla primärlån från
kreditinrättningar bedöms ha förbättrats i någon mån under senare år.

Orsaken till att primärlån inte beviljats av bank är i allmänhet antingen
att den lånesökande inte stått i ett tillräckligt stabilt kundförhållande
till vederbörande bank eller att denne inte kunnat uppfylla Finlands Banks
direktiv i fråga om en egen sparad andel som villkor för lån. I sammanhanget
bör även de fall beaktas, då den lånesökande av bank beviljats ett mindre pri-
märlån än den summa han ansökt om. Finansieringen av bostadsprojektet fordrar
även härvid tillskottsmedel från annat håll. Bristande säkerhet har däremot
inte varit orsak till avslag på primärlåneansökan; i de allra flesta fall
finns möjlighet till inteckning i fastighet.

I enskilda medels årsstat har under ett antal år upptagits medel avsedda
att beviljas som primärlån för den som erhåller landskapets bostadslån.
Räntan uppgår till normal bankränta varjämte uppbärs ersättning för land-
skapets kostnader för lånen. Anslaget har 1980 och 1981 uppgått till 500.000
mark per år. Landskapsstyrelsen har i sin tur upplånat dessa medel från
banker eller andra kreditgivare, vilket likväl visat sig stöta på vissa svå-
righeter. Det har inte alltid varit möjligt att upplåna den budgeterade
summan. De medel som uppbringats har i regel räckt till för att medge pri-
märlån i de fall där bostadslåneansökan bordlagts. Möjligheten att anhålla
om även primärlåneandelen har kungjorts genom särskild annons.

Utskottet konstaterar sålunda att de i motionen efterlysta möjligheterna att garantera primärlån redan står till buds. I den mån efterfrågetrycket på dylika primärlån stiger kan landskapsstyrelsen undersöka möjligheterna att budgetera ytterligare medel i enskilda medels årsstat. Med hänsyn till det ansträngda läget på kreditmarknaden kan detta likväl medföra svårigheter om inte krediter från pensionskassor, försäkringsbolag och liknande inrättningar kan utnyttjas i högre grad. Det kan även vara skäl att överväga effektiviserad information om primärlånemöjligheten, varvid måhända även en riktgående bild av den verkliga efterfrågan på dylika lån erhålls. Utskottet utgår från att landskapsstyrelsen följer med situationen på kreditmarknaden i fråga om bostadssektorn och vid behov ta de initiativ situationen kräver. Ledamoten Roald Karlsson har inte omfattat utskottsmajoritetens beslut och har fogat skriftlig reservation till betänkandet. Med hänvisning till det ovan anförda föreslår utskottet vördsamt

att Landstinget med förkastande av hemställningsmotionen bringar betänkandets motivering till landskapsstyrelsens kännedom.

Mariehamn den 26 maj 1981.

På lag- och ekonomiutskottets vägnar:

Bjarne Björklund
ordförande

Lars Ingmar Johansson
sekreterare.

Närvarande i utskottet: ordf. Björklund, v. ordf. Lönn och ledamöterna Boman, Roald Karlsson och Söderholm.

Reservation

Undertecknad kan inte omfatta Lag- och Ekonomieutskottets betänkande på grund av följande orsaker.

- 1.) Enligt min uppfattning bör det verkliga behovet av primärlån ytterligare utredas, eftersom alla intresserade inte har kännedom om möjligheterna att erhålla Landskapsgarantera~~d~~ primärlån för bostadsbyggande.
- 2.) Landskapsstyrelsen borde mera aktivt garantera primärlån för bostadsbyggande åt personer som inte står i ett "stabilt" förhållande till någon bank.

En utredning borde göras för att bl.a undersöka möjligheterna att i ordinarie budgeten upptaga primärlånemedel, samt Landskapsstyrelsens möjligheter att förhandla med kreditanstalterna om primärlånevillkoren.

- 3.) Det måste betecknas som orättvist att landskapet vid utlåning av primärlån från enskilda budgeten ålägger låntagaren att betala full bankränta plus landskapets kostnader för lånet. Och detta skall gälla för personer som inte kan konkurrera på den öppna kreditmarknaden.

Vi socialdemokrater har svårt att förstå att de borgerliga representanterna i utskottet motsätter sig en utredning som syftar till att belysa en viktig aspekt på finansieringssidan av bostadspolitiken.

Mariehamn den 26.05.81

Roald Karlsson
Roald Karlsson